

ACC. N:R M. 14232: 1-18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Småland* Upptecknare: *Pingal Johansson, Värnamo*
Härad: *Östbo* Berättare: " " "
Socken: *Fryele* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1955* Född år *1885* i *Fryele*

Emigration, s. 1-18.

Lu 7 103.

ACC. N:R M. 14232:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Svar på frågelista L.U.F. 103. Emigration
Vid efterforskning i kyrkobilböcker i Fryele
kyrkoarkiv finner jag att under åren
1879-1902 94 personer, Från Fryele socken
emigrerade till Amerika.

Luf 103
1.

År 1879	0	män	3	kvinnor	= 3
1884	12	"	14	"	= 26
1886	7	"	10	"	= 17
1887	16	"	9	"	= 25
1894	4	"	5	"	= 9
1904	0	"	2	"	= 2
1906	3	"	2	"	= 5
1902	3	"	4	"	= 7

= 94 personer

Dessutom en missionär med familj
till Afrika i början av 1900-talet.

Naturligtvis förekom emigration tidigare, men äldre kyrkoböcker från Fryele förvaras i Vadsena landsarkiv. Mina föräldrar har berättat att emigration från Fryele förekom redan på 1860-talet, det var då hela familjer som reste till Amerika, och det berättas att resan över havet kunde ta hela 6 veckor.

Till Tyskland reste 3 män från Fryele på 1870-talet. Dessa återvände till Fryele efter några års vistelse i Tyskland och bosatte sig åter här och sysslade med lantbruk. Jag kände dem väl. De äro sedan flera år tillbaka döda. Flera av de till Amerika emigrerade återkommo till Fryele efter några års vistelse i Amerika, och köpte sig lantbruk för de pengar de kunnat spara i Amerika.

2 Andra åter stannade i Amerika och pinga det

bra. Och slutligen var det en del som aldrig återvände eller ens läto höra av sig. Sådana trodde ha "gått under" = icke kunnat klara sig i det nya landet. De som reste till Amerika trodde sig på det bättre der, större möjlighet att kunna tjäna pengar, och vad unga män beträffar lidro, rädsla för värnplikten. Agenter som övertalade folk att emigrera har aldrig upptäckt i Fryele.

Bakom emigrationsbeslutet låg vanl.

långt och mycket övervägande.

De som hade anhöriga eller vänner i Amerika blevo vanligen av dessa övertalade att resa, de fingo av dessa reda på

3 hur gott och bra man kunde på det i Amerika

14232:4

och vanligen ordnade de att man fick biljetten till överresan. Alla föräldrar vilka båda voro födda 1849 har berättat att en pojke från Trölsjö i Fryele sin reste till Amerika på 1870-talet. Efter någon tids förlopp skrev han hem till en sin broder och bad honom resa till sin i Amerika, jag har det så bra, har en egen säg skrev han. Brodern trodde först att brodern redan blivit sågverksägare, och reste. Efter mycket letande efter framkomsten fann han sin broder liggande sovande i en skogskoja med en gammal rock som täcke.

Sedan man överstakat hälsningar m. m. ville den nykomne brodern se sågverket. Brodern tog honom med till vedboden tog ner

4.

4

14232:5.

en vanlig handräk från väggen och sade:
Här är den, skaffa dig en, det har jag fått
göra. Efterföljande blad utgör
en ordazam avskrift av amerikabrev
från 1877. Brevskriverskan Helena Pettersdotter
var en syster till min mormor Beata Pettersdotter
som var född 1811. Om Helena P. var yngre eller
äldre än Beata P. vet jag ej.

Båda voro födda och uppväxta på gården
Lid i Fryele s:n. De voro ^{födda} fattiga
föräldrar. Helena P. var gift med en
lantbrukare och bodde en tid på gården
Rastan i Byarums s:n. Östbo h.d. varefter
de reste till Amerika och efter brevet att
döma finns de det relativt bra i det nya
landet, och man kan förundra sig över
att en gammal gumma kunnat berätta så bra.

5.

5

Avskrift av amerikabrev

Lost Breck Jän 1 April 1877.

Älskade syster samt barn
jag vill nu som först skriva
många rader till dig, jag har
tänkt många gånger att skriva
men dätt har aldrig blivit av
för jag har tänkt att broder
Gren i Byarum underrätta dig
och broder Sjö om huru jag har
dätt, men nu vill jag med
bläck och penna tala till dig
6 och tala om litet av varje huru

6.

lant här är allra först vill jag
tala om huru jag mår jag har
Gudi vare lof hälsa och mår gott
och alla mina barn har äfven
hälsa intill dator jag är hos min
doter johanna dätt är den yngsta
af flickorna jag har varit hos
denn andra äfven ibland några
veckor min äldsta doter Mari är
bosatt här intill bara tvärt öfver
gården. Mari och johanna är gift
med var sin bröder di har köpt
sig 60 tunnland kvardera och dätt
var 3 föttingar tillammans i aker
och här är slätt märk så di kan
7 göra aker af alltammans om di vill

män di velt lämna så di har fullt
upp med skog till vad di behöfver
när vi kom hit så var här stor
temmerskog. öfver allt här var
inga hus icke en ren bit åker icke
ett träd nedhugget utan allt sam-
mans var likadant.

Här är bebott öfver allt män här
och där är ett flycke lamm till
sals män allt är skog på män
allt är löpskog ingen annan skog
är här omkring, denna löpskog
består af Eke, linne meppell alm
löne af rakalm bygger man hus
af di äro så raka och långa som
temmerskog i Sverjett och är

8.

mycket hårt och stärkt träd, af alle
desse slagen blir mycket vackra
bräder, här är större och mindre
af alla slag. phomenträd växer
här öfverallt i skoga och steckelbärs-
buskar står öfverallt och hallen
och blåbär och jordbär älla smultron
är här god om. Jag vill äfven tala
om huru di jör aker. Om ventren
hogger di ner skogen och lägger allt
ris i höga och hogger af träden
på några ställen, och sen när di har
vårat och då riset börjar blifva torrt
så bränner di upp riset först och
sen jör di sig jälpe och har en 4 eller
5 otöka och 5 man till hvarje otök.

å så dra också stockarna till höga
4 man rulla upp dem i höga
så pass stora kvardera att di
kan bränna upp däm och vat
otapar kan draga Tillrammans
en 20 stora höga med en jän-
keja på dagen och är hela fältet
rent. När di så har bränt upp
därse höga och sen plocka di
Tillrammans alla stora stockar
och penna i små höga och bränna
upp dätt och så om hörten så di
vette på märkan som hon är och
sen härra di en tre slag öfver
och sen ser dett ut som en gam-
mal aker, utom dett att stuba

10.

är kvar män här blir dätt ett
ovanligt vete och här är mycken
god jörd mörk och lös, här är många
stöcke lamm till salu ännu inne till
oss andra sidan vägen å Tre föttingar
lika så gott som dätt vi har.

Vi önska att vi skulle blifva flere
Svenska här för vi är ännu icke
flera än en 18 Svenska familjer
så att vi har ej byggt någon kyrka
ännu men vi har prest från
Stockholm här vi kalla honom.

Här är 3 andra kyrkor, en norsk
en tyrk en irländare, här är
många slags folk men aldrig
har vi hört något ledsamt mellan
däm utan alla äro mycket sams

11.

ACC. N:R M. 14232:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

och jättsamma vi har varit
här 7 år till hösten och di har för-
värvat sig så mycket så di ej
kunde sälja för bättre än 2,000 dollar
vardera af minna måga.

jag vill äfven tala om huru
många kreatur Aron Nilsson
och Johanna har.

Di har ett par ovar och en mår-
som är till reds att fåla.

3 koer 3 stora stuta en greja
6 venterfödda svin, 6 mindre
30 höns för här kan man ha huru
många kreatur som helst om
somnaren för här är ett orimligt
litt bete för alla slags kreatur
bara släppa ut däm från gatan

12.

så när kvällen kommer så har
en däm på gatan.
Nu vill jag sluta mäd detta,
jag får nu omtala huru dan
vinter dätt är i år, här var lite
snö som varade en måna efter
jul mån mycket kallt var dätt
då äfven men i februari var här
mäst likt sommar snöen gick af
och vägarne var så att dem
dammade, men åter i mars kom
vintern igjenn med snö och temligen
^{brag} kallt har dett varit och långa
fredag och påskalördag rägnade
dett och åskade, i dag påskdagen snöa
13 dett och blåser så en kan knappt

14
litta ut män vi hoppas att vi
skall få sommaren ijem. - - -
En lång tid har nu förflutit sen
jag skref desse förste sidor. jag tänkte
att jennast afsända detta bref till dig
men strax efter blef min äldsta dotter sjuk
och dog så blefu dätt stor sorg kan i
veta, hon dog i hjärthklappning dätt var
den sjukdom hon alltid hade haft,
men hon hade inga barn, han hade
en son som är 12 år, strax därefter blev
johannas äldsta pojke sjuk i skär-
lakansfeber och dett var obotligt så
äfvén han gick hem till sitt rätta hem
i en ålder af 2 år å en dag han var sjuk
14 en måna så vi har haft mycke sorg

och ledsamt i sommar men nu Gudske-
lov har vi alla hälsan. jag vill äfven
tala om att jag har varit i Minne-
apolis där mina två söner är Svente
och Petter Johan, Svente är snickare
å Petter Johan skräddare, di står sig
mycket bra. Dän staen ä mä där
största här i Amerika där är mycket
vackert och sen reste jag därifrån till
vedding så jag var där i två veckor
hos mina systersoner å sen reste
jag hem till Johanna och Aron,
di bor pass 2 svenska mil från
vedding. jag vill även tala om
att dett har varit en torr sommar
15 men hö och vete ha vi fått mycket

vackert men majs och potaterna
är ej så vackert som vanligt här har ej
regnat på 2 måna förrän i förliden
vicka men det har vuxit ändå mycket
bra i sådan stark solheta mån det har
varit bra för kreaturen för de har sina
stora skogar att vara uti här om som-
maren å äfven rennande vatten en
attendedels mil härifrån nu får jag
sluta för denna gång. Gud gifve att
dessa rader finge träffa dig med
hälsan som är det förnämsta vi äga här
af denna jordens skatter jag har hört
att broder Svante och hans hustru varit
mycket sjuka, låt broder Sjö se dätta
bref om han lever, jag är ej säker på
adressen till dig, skrif snart om du får

detta brev dett skall bli roligt att få
bref från dig någon gång,
adjö med eder för denna gång,
tusende kära hälsningar medföljer
från en ringa syster.

Helena Pettersdotter.

Lost breck dän 26 Aug. 1877

jag vill äfven medrända några
hälsningar till eder män jag kan
aldrig påminna mig har sett någon
af eder för jag var ej mer än 16 år då
pappa och mamma lämnade gården
i Rasta (Rasta = Rastan, gård i Byarums socken
Östbo h:d, jönk. l. amn. är Tingal Johansson)
men mamma kommer aldrig att flytta
ifrån mig så länge jag lever,
17 en kär hälsning från mig och min

18.

Min äldre son kalle han
hor här inne till oss & har barn
han är ej gift han bor ensam
och trives gott.

man Aron Nilsson i hast Tecknat
Johanna Nilsson
Adrä's mrs. Aron Nilsson
Last Breck
Pine 6^c
Viskum sin
nort amerika.

Slut.

ACC. N.R. M.

14232:18.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

18.